

Framvegis ikki til mentan og ítrótt:

Oljupengar skulu førleikamenna vinnuna

Ongar ætlanir eru í lötuni at víðka grundarlagið fyri veiting av stuðuli frá oljufeløgnum til førleikamening. Pengarnir, sum oljufeløgini bundu seg til at lata, tá tey finga leitleiv, skulu framhaldandi brúkast til at førleikamenna vinnuna og í hesum sambandi eisini til gransking og útbúgving kom fram á Oljutinginum mikukvöldið. Oljumálaráðið setir karmarnar, meðan oljufeløgini suverent gera av, hvørjar verkætlanir skulu stuðlast

OLJUPENGAR OG FØRLEIKAMENNING

Jan Müller

Tey flestu fólkini, ið høvdu leitað sær í Oljutingið mikukvöldið mundu hava áhuga í at vita, hvussu mannagongdin er, tá oljufeløgini lata pengar til førleikamening, og hvat hesir pengar verða latnir til. Petur Joensen, deildarleiðari í Oljumálaráðnum helt ein áhugaverdan fyrilestur, men hann var eisini "bombarderaður" aftaná við spurningum.

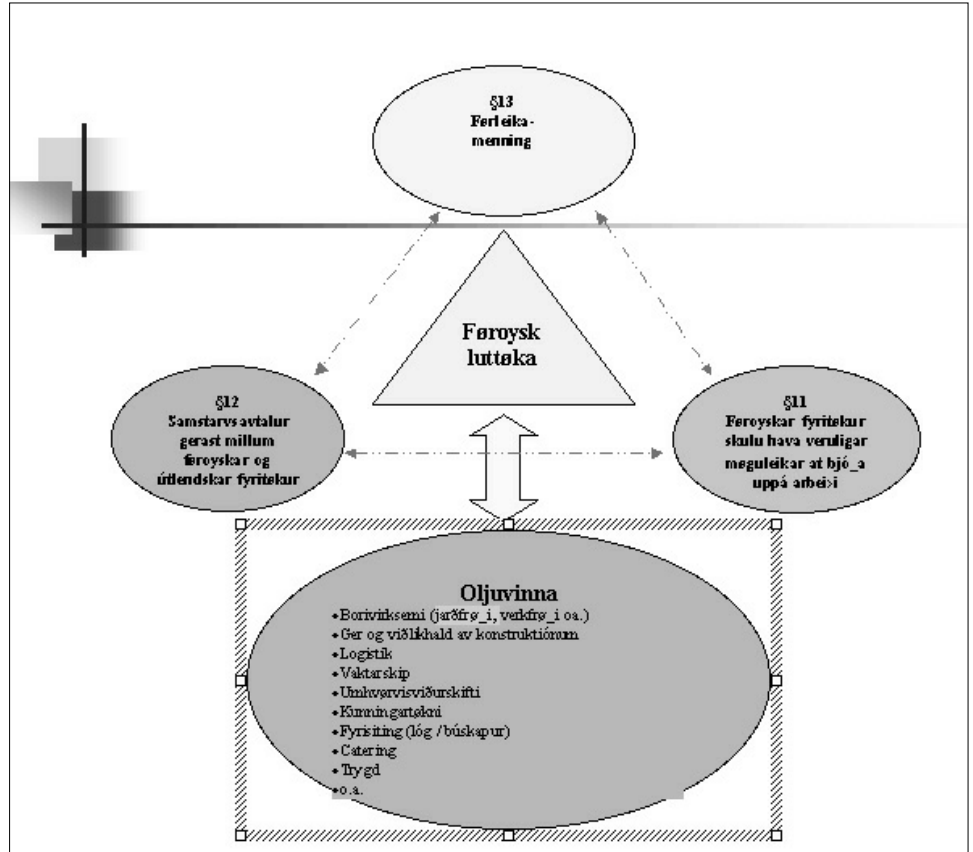
Heitið á fyrilestrinum var "Hvørjar treytir eru fyri brúk av oljupengum til førleikamening og føroyska luttøku og hvor skal førleikamennast"?

Oljufeløgini, sum finga seks ára leitleiv í 2000, bundu seg sum part av føroysku luttøkuni til at lata umleið 86 mill. kr. yvir eitt seks ára skeið til førleikamening av føroyskum vinnulívi. Petur Joensen visti á, at ein høvuðs-orðsøkin til at oljufeløgini skulu lata pengar til førleikamening av føroyskari vinnu er yniski og kravið frá myndugleikunum um, at føroyingar skulu luttaka í oljuvinnuni og var og er ein fortreytin fyri tí førleikamening av vinnu og fólk. Hetta var so eisini nakað, sum oljufeløgini góðtøku.

Førleikameningin, sum er grundað á føroyska luttøku í hesi vinnu, er triðja fori at skipa fyri førleikamening. Endamálið við førleikameningini er eisini at stuðla tí yvirskipaða endamálinum, nevnliga at víðka virkisikið við vinningi fyri eyga tvs. fáa vinnur í gongd og tjena pengar og síðani at hækka vinnuliga førleikan beinleiðis og gjøgnum útbúgving og gransking.

Tað er sostatt ikki bara ein spurningur um pengar. Tað áliggur oljufeløgnum at skipa fyri, at førleikin verður gjøgnumfördur.

Førleikameningin skal geva okkum at eitt fundament at byggja á, soleiðis at føroyingar vera førir fyri at luttaka í olju- og gass-

idnaðinum. Tað vil so vera, at tað er ikki altíð lætt at avgera, hvat førleikamening er. Petur Joensen visti í hesum sambandi á, at førleikameningin skal merkjast í fyrítøkuni og skal helst verða nýskapandi. Tað hevur vist seg at vera trupult at definera olju- og gassidnað. Tað er jú eisini tørvur á royndum undir-

levarandørum.

Avisar treytir verða settar til tey feløg og stovnar, sum søkja um pengar til førleikamening. Hesi pengar kunnu m.a. fara til skeið, ferðing og uppihald, løn til fólk í granskingarútbúgving, keyp av undirvising, innanhýsis útreiðslur hjá loyvishavum og í serstökum førum til útgerð. Tey, sum kunnu fáa av hesum pengum, eru fyrítøkur, útbúgvingarstovnar, myndugleikar og í undantaksfori einstaklingar. Ein greið ætlan skal fyriliggin og skal eginpeningurin helst vera um tey 10%. Petur Joensen nevndi, at í orðaskiftinum hevur verið funnist at, at pengar til førleikamening eru farnir av landinum. Tað helt hann ikki vera nakran trupulleika, tí vit hava jú eisini brúk fyri at fáa vitan og royndir uttanfyri landoddarnar.

Gjort varð púra greitt, at tað er ikki Oljumálaráðið, sum umsitur førleika-pengarnar. Tað eru oljufeløgini tvs. loyvissamtøkini, sum umsita sin stuðul og gjalda hann út. Og tí skulu umsóknir sendast beinleiðis til teirra. Eisini kunnu tey

sjálvi taka stig til verkætlanir. Oljumálaráðið arbeiðir í lötuni við at gera eina vegleiðing um øll hesi viðurskiptini og fer hon at verða lögð út á netið á www.omr.fo.

Leikluturin hjá Oljumálaráðnum er at leggja karmarnar og árliga at fylgja upp verkætlanunum tvs. vita, hvussu gingist hevur.

Petur Joensen segði seg vóna, at pengar latnir til førleikamening sum heild geva eins góð úrslit og tey, sum Hans Pauli Joensen frá Náttúruvísindadeildini kundi vísa í fyrilestri sínum (Síða 25). Tað er upp til loyvishavarnar og móttakararnar av pengunum at avgera, hvussu úrslitið av førleikameningini verður. Hann gjørdi eisini púra greitt, at ongur stórvægis broytingar eru ella verða gjørdar sjálvum karminum í sambandi við førleikameningina. Tað hevur verið frammi at lata pengar til mentan og ítrótt, men tað kemur ikki uppá tal uttan so at sjálvir karmarnir fyri førleikameningini verða broyttir. Og tað kann bara landsstýrismaðurin saman

við oljufeløgnum gera. Tí er tað meira ein politiskur spurningur, um oljupengarnir skulu fara til onnur øki í samfelagnum. Petur Joensen helt ikki, at tað vórðu ætlanir um broyta nakað annað enn at gera grundarlagið eitt sindur breiðari.

Uppá fyrispurning hvør hevur eftirlit við, at pengarnir nú verða brúktir rætt og um møguleiki er at kæra mál í hesum sambandi segði Petur Joensen, at tað finst eingin kærmyndugleiki. Oljufeløgini eiga pengarnar og tey gera av - út frá verandi karmum sjálvandi - hvor fær ja og hvor nei. Eru tey í iva um okkurt, so spyrja tey Oljumálaráðið. - Vit hava sett karmarnar, sum siga, at peningurin skal brúkast til vinnuliga førleikamening. Oljumálaráðið nýttist ikki at siggja tær verkætlanir, sum verða góðtiknar.

Pengar, sum ikki verða brúktir av samlaðu 85 mill. kr. eftir at seks ára loyvið er útrunnið, fara í ein grunn, sum skal brúkast til føroysk endamál. Enn eru reglur ikki gjørdar fyri henda grunnin.

Stórur áhugi var fyri at hoyra, hvørjar treytir eru fyri brúk av oljupengum

Mynd Jan Müller